

Megjelenik minden vasárnap.

SZERKESZTŐSÉG:

Platona 132. sz.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

egész évre 4 frt

fél évre 2 ..

3 hónap 1 ..

Egyes szám ára 10 kr.

HALASI UJSÁG

TÁRSADALMI HETILAP.

KIADÓHIVATAL:
Platona 132. sz.

HIRDELÉSEK ÁRA:

Három hónapra 5 kr.

Kis hirdetésben egy szó 2 kr.

A hirdető fél úszóval ellátott

hirdetéseknél külön 30 kr.

felvagydíj fizetendő.

„Halas, hét perez!”

A múlt kedden hangzott fel először ez a régen várt kiáltás ott a tomető sarkán emelt állomásház előtt, midőn az első rondes személyvonat az egybegyűlt nagyszámu közönség öljenzése közt a pályaudvarba berobogott. A budapest-zimonyi vasút végroannyi húzás-halasztás után, december 5-én csakugyan megnyílt a átadott a közhasználatnak. Ezzel beléptünk tehát mi is a nagyvilág forgalmába. Az elszigetelt, körülzárolt helyzetnek ezennel vége van; Halas nem félreeső zug többé, a hová a madár sem jár, hanem egyik nevezetes pontja s fontos állomása egy a világforgalmat közvetíteni hivatott nyitványnak.

December 6-án, hétfőn, új korszak kezdődik városunkra; ez naptól fogva másma irnak nálunk. A haladás, a mozdorn fejlődés feltételeit és eszközeit ezentul bírjuk mi is a egyedül rajtunk áll, hogy azokat kellően fel tudjuk használni a saját javunkra. Egyesekre épen úgy szól ez, mint az egész város egyetemőre. A bekövetkező egynéhány év olyan lesz, a melyben sokan megalapíthatják s meg is fogják alapítani szorenösőjüket.

A munka és szorgalom, minden körülmények közt meghozza a magagyümölcsöt; meghozza példig is, az kötevégtelen; de sokkal szoronyobb mértékben, hogynem a fáradsággal arányban állott volna. A szorgalom s az okos meggonolással intőzett számítáznak örökös tero nyílik most, a melyen magát érvényosíthati; a vállal-

kozó ölelmesség ezentul nem lesz tovább azon szűk körre kárhoztatva, melyre oddig volt; nyitva áll előtte a világ s számtalan oly terro kitorjeshkedhetik, a melytől eddig el volt zárva.

Ösakhogy a szorgalmat és munkakodvot ezentul működtetni is kell sokkal nagyobb mértékben, mint eddig tettük. Mert a forgalom olyan tormőszotú mint a viz sodra, a ki vele úszik, azt előre hajtja, de a ki összedugja benne a kezét, annak elcsap a feje fölött. Nem kell gondolni, hogy ha a haladás mőglővő eszközeit felhasználatlanul hagyjuk, ez által nem veszünk semmit s maradni fog továbbra is minden a régiben. Ha mi fel nem használjuk ez eszközöket, felhasználja más; kárunkat, mi meg emaradunk. Nekünk magunknak kell kiaknázni tudni a megváltozott helyzet előnyeit, mert ha erre képesek nem leszünk, jönnek élelmes idegenek s ezek kerítik közökbe a vezőrszeropot.

Városunk lakossága idegen bevándorlók által eddig is tetemesen gyarapodott; ösakhogy az eddigi jővőnyek a pástorok és tanyai kertészek osztályát szaporították többnyire és szellemi sem anyagi képesség tekintében nem állottak azon a szintvonalon, hogy a törzslakoságot túleszárnyalják. Ezentul azonban másféle bevándorlók is lesz dolgunk. Kereskedők és vállalkozók, termelők és üzletemberok jönnek s ha azt látják, hogy itt nek olyan tér hever partagon, a melyen sikerről lehetno forgolódni, itt maradnak s a kínálkozó hasznot felazodik magoknak.

Városunk lakosságának azon kell lennie, hogy e haszon nekünk emradjon. Mert akárki ölvezze és használja is fel a vasút által hozott előnyöket: annyi bizonyos, hogy a h á t r á n y o k b ó l, melyeket a vasút s a megélenkülő forgalom magával hoz, nekünk helybeliieknek teljes mértékben ki fog jutni a részünk. Mert vannak a nagy forgalomnak hátrányai és rossz oldalai is; ilyen mindonokfőlött az élelmi szerek drágasága s általában az életinód költséges volta. Ezt meg fogjuk érozni rövid időn s épon, azért kell a vasút előnyeit észélyesen hasznunkra fordítanunk, mert ezek kollő felhasználása mellett ama hátrányok számba sem jöhetnek; akkor fognak ezek csak elviselhetően súlyyal nehezedni ránk, ha a megváltozott helyzet jó oldalainak felismerése s felhasználása iránt nem lenne bennünk elég képesség vagy életrealóság.

Hisszünk azonban, hogy ha ez kollő mértékben nem jelentkeznék is mindjárt, rövid idő alatt nem lesz ok a részben a panaszra.

A budapest-zimonyi vasút története.

Ohajtának megirni főbb vonalain az immár megnyílt s a forgalomnak átadott budapest-zimonyi vasút történetét. Ez azonban sokkal nagyobb feladat, hogy sem a rendelkezésünkre álló eszközök egekőly volta mőltet vele sikereseen megbirkóhalnánk. Ez okból arra fogunk csak törekedni e cikkok folyamán, hogy szem előtt tartva a vasút eseme órázá-

TÁRGA.

Mezel élet.

- Kézsz Károlytól. -

Itelenem, de szép ez a mezeli élet!

M hogy világi ezal városit emőrlhet:
Külözetne mulatság öltököli unalmát,
Örök egyhanguság véu taposó-malmát!

Kelni kuráshba, mit a kora nap felkel,
Kéáni paróritát hajnali ószekkel,
Néni, mikor a nap kapuja kitáru,
Harmatot koráni szél heker ágáru!

Prím óványt laposni a harmaton fűbe,
Kérgo rigó fűtyét leu a cőrőbe,
Kérgo rigó fűtyét, vad-golomb valókat,
Kérmőzet jub-nyáj vig kőmőpőlékat!

Járni magas fűvet, melyet a szél reuget,
Néni a kőszék, hogy kőszék a rondot,
Kéni vig pongókat halgatali kőszék,
Néni a kőszék s a kőszék hogy a kőszék!

Halkat herásvni felajólékóttal,
Néni a kőszék, hogy kőszék a kőszék fel,
Zikőve euk le a kőszék fűbe,
Vagy tova kőszék, más fű hogyja ölvé!

Néni a kőszék vöröszék munkát,
Kéni óra-kőszék, hogy a rondot vágját,
Kéni egy órákőszék, ahogy kőszék-órákkal,
Kéni kőszék vére, békni a kőszék-órákkal!

A kőszék vágókat leu, mikor kőszék
Halkat, haugóshba majd a kőszék dal,
Halkat a kőszék meg ánnapi eozni ál,
Hogy a kőszék pőszék, a dal öli-öleozndül!

Kéni a kőszék hogy ringatva kőszék,
Mint kőszék kőszék, a kőszék kőszék,
Hogy fogja kőszék, hogy kőszék a kőszék,
Kéni, viláman kőszék-órá kőszék-órák!

Hátora kőszék kőszék kőszék,
Vagy a kőszék kőszék kőszék kőszék,
Néni kőszék kőszék, euk kőszék kőszék,
Hogy kőszék a kőszék kőszék kőszék!

Halkat kőszék kőszék kőszék a kőszék,
A kőszék kőszék kőszék kőszék kőszék,
Hogy a kőszék kőszék kőszék kőszék,
Kéni kőszék kőszék, kőszék kőszék kőszék!

Kéni a kőszék kőszék kőszék a kőszék,
Halkat a kőszék kőszék kőszék kőszék,
Kéni kőszék kőszék kőszék kőszék kőszék,
Néni a kőszék kőszék kőszék kőszék kőszék!

Várni, míg kőszék kőszék a kőszék-kőszék,
Mélyből a kőszék kőszék kőszék kőszék kőszék,
Munkák kőszék kőszék kőszék kőszék kőszék,
Jó euk kőszék kőszék kőszék kőszék kőszék!

Kéni kőszék kőszék kőszék kőszék kőszék,
A kőszék kőszék kőszék kőszék kőszék,
Kéni kőszék kőszék kőszék kőszék kőszék,
Néni, ha jó kőszék kőszék kőszék kőszék!

Halkat kőszék kőszék kőszék kőszék kőszék,
Néni, hogy kőszék kőszék kőszék kőszék kőszék,
Várni, míg kőszék kőszék kőszék kőszék kőszék,
Halkat kőszék kőszék kőszék kőszék kőszék!

Itelenem, de szép ez a mezeli élet!
Kéni, aki kőszék kőszék kőszék kőszék kőszék,
Még mikor kőszék kőszék kőszék kőszék kőszék,
Kéni kőszék kőszék kőszék kőszék kőszék!

gos fejlődésének történetét, összeállítsuk itt azon adatokat, melyek a vasút történetéből Halas városára vonatkoznak.

Városunk fejlődése tekintetében fontos és nagy jelentőségű tényező a forgalmi vonal megnyitása: ettől kezdve új irányt és nagyobb mérvet foglalt a fejlődés öltöni. Most, az új időszak kezdetén nem lesz érdektelen röviden visszapillantani azon munkálatokra, tervrajzokra és kizelvényekre, melyek a most már tényre vált régi elhatározás valószínű örökében szükségessé váltak a végig tekinteni azon különböző pluszokat és változatokat, melyeken a vasút kérdése kezdettől fogva a legújabb idő-kig keresztül ment.

A pest-zimonyi vasút terve fölmerült még az 1832-33-iki országgyűlésen s már az az országgyűlés törvénybe iktatta annak mondtól hamarabb leendő kiépítését. Az 1836. évi XXV. t. cz. I. §-a felsorolván azon vasútakat, melyek országos költséggel kiépítendők, ezek közt harmadik helyen említi a pest-zimonyi vonalat is.

E törvény végrehajtására azonban az időben hivatalos részről nem történt lépések s a pest-zimonyi vasút eszméje a harminczas években többé nem is került szóba.

A negyvenes években egy magán vállalkozó akadt, a ki nagy buzgalommal és lelkesedéssel tervezgette a vasút létesítését. Boko Gábor kis-kun fölépítési ügyvéd volt ez, ki a vasút megépítése érdekében részletes tervet és költségvetést dolgozott ki a lokos felhívásban felszólítva az érdekelt városokat, falvakat és uradalmakat a törv. pártolására és előmozdítására. Boko mindennek előtt részvételt nyújtott a vasút kiépítésére önkéntesnek, melynek alapszabályait is kidolgozta. A kor és az azon időbeli felfogás jellemzőre érdekessé tartjuk az alapszabályokat, melyeket Boko külön röpiratban tett közzé, egész terjedelmükben közlünk. A vasút történetének ez érdekos okmánya szövegint a következőleg hangzik.

A Pest-Ujvidéki vasút építész társaság alapszabályai.

A Pest-Ujvidéki vasút alapszabályai legfőbb ötletek elforgása alatt, részvételtársaság által, következőleg építetik:

1. Minőn megkívántató munkálatokra és költségre főleg magyarhonon egyének, v. n. mérsékelt, ügyvivők, földgyelők, mesterek, napszármosok, kezesek, vas, fa alkalmazásának, különös tekintettel a mellékelt, fekvő vidékek lakóira.

2. A részvények vásárlásában telkek vagy egyéb szükségességeket átengedő tulajdonosok s vidékek lakói közt előbbség határozatának s csak akkor terjesztendő más, de mindenesetre Magyarhonban lakó vagy birtokos családokra s egyénekre; ha a vonal környékén lakók közt el nem lehet.

3. Személyzet és mindennemű szállítványok pontos szállítására kész leendő a vasút pályája vonal, sőt a leendő legfőbb szállítási útján a végre tartandó ügyvivők által munkál.

4. Indítsa Peston s Ludovicson táján és Ujvidéken építendő, s az osztozó az építendő létesítések kérésétől kezdve tovább szállítási irányát; vagy a körülményekhez képest, a már megkezdett Pest-Dobrocsoni vonallal is érintkezendők.

5. A részvények egy harmada, vagy a körülményekhez képest kevesebb száma előlegeként, előzetesen nyert legfőbb kegyelmes királyi engedély s alküdtés után, a társaság alakulván, az ily társaságoknál szokott módon az illető tisztviselőket megválasztandja, s munkálatait azonnal 1840-ik évi tavasszal megkezdendők.

6. A megkívántató 20 millió pengő forint 500 pengő forint részvényekre osztatik: úgy azonban, hogy valaminthegy tagnak több részvényt vásárolni szabad, egy-egy részvényt egy szavazat s alábbra mellékelt több tagok is vehetnek.

7. A vonal mérnöki irányu, Pestről a 4-ik szabály értelmében vezetve: Sorokszar, Harsanyi, Taksony keleti részén Hanklitz pusztnak tartva, Kis-Kun Szentmiklós város nyugoti, Szabadszállásnak pedig keleti oldalán, a szabadszállási és fölépítési szőlők előtt Csengőd pusztnak, Vindkert alatt Halasnak, Halasról Szabadszállásnak, onnan Topolyán keresztül Ujvidékre építendő.

8. Főállomási helyek a 4-ik pontra vonatkozólag, első a Kis-Kun Fölépítési Hármasi körösina környékén, mint erre legközelebb s legkisebb helyen, második pedig Szabadszállásnak építendő; az a körülmények, szükséghez képest, más helyeken, nevezetesen a mellékelt közeli városok irányában építendőekkel is szaporíttassanak.

A mozdonyok a fenszögös Nádor, István főherceg, gróf Széchenyi s mások, és a vonalra fekvő városok neveikről nevezetességek s a társaság minden ügyeit magyar nyelven vezesse.

Kelt Kis-Kun Fölépítési Hármason, Dec. 24. 1845. Boko Gábor m. k. tervező és vállalkozó.

E nyolcz-pontba foglalta Boko az általa tervezett pest-újvidéki vasút alapszabályait. Mint látható, az alapszabály törvényt számos naivsága mellett is több egyszerűség gondolatot tartalmaz. Különösen meglepő, hogy a vasút építészének költségeit Boko majdnem pontosan eltalálta, midőn 20 millió pengő forint irányozta azokat elő; a költségek most tudvalevőleg 21 millió forintba vették föl.

Boko a vasutat csak később gondolta Zimonyig kiterjesztendőnek s azonkívül számos szárnyvonalat is tervezett. Erre vonatkozólag az érdekelt városokhoz írt felhívásában felsorolja, hogy a fővonalból mellékágak lennének kivezetendők: Fölépítéstől Kecskemétség, másfelől Földvárig és Sz. Fehérvárig; továbbá Halastól Szegedig, más felől Jankovics felé Bajáig, azután Szabadszállástól Szegedig és Tomosvárig, másfelől Zombor vagy Mohács felé Vukovárig.

Tervezte továbbá, hogy a monnyiben az álló vizok levezetendők, részint vízvezető, részint, ha az eredinény oka vezetne, malom, vagy hajózáható csatornák volna építendőek. A törv. kiviteltére mint látszik a concessiót is megnyerte, mivel a közügyekhez 1847. febr. 10-én intézett felhívásában előadja, hogy 1848 óta a kérdéses területről már törképeket is készített s nihelyes az idő engedi — úgy mond — szoros feltérképlés mellett a földön készítettés valóssággal is megkezdett határozatott.

E felhívásban felkéri a leendő részvényosokat, hogy 1848. máj. 1-étől övönként előlegesen 6 % -ot, azaz egy 500 forint részvény után 30 pengő forintot tölthet összesen 1,200,000 forint részvénynek is.

Ugy látszik azonban, hogy a részvényosok nem igen jelentkeztek. A Boko-féle törv. törvény maradt s a közbeszített okmányok azt huzza időre levették a napirendről.

Az ötvenes években lerészvételre szó nem volt a pest-zimonyi vasútról. Csak a nemzeti ötlet újra feléledésének napjaiban, a 60-as évek elején került az újra szóba.

1862. decemberben honos hírlapi tárgyalások után annyira megőrlődött egy „alföldi vasút” építészének terve, hogy az egyben gr. Károlyi György előklota alatt Budapeston országos értekezlet tartatott, mely a vasút létesítése ügyében állandó választmányt nevezett ki s az időben kezdődött városunkban is mozgalmat, mely az országos közleményezéshez való csatlakozást sürgette.

1863. jan. 11-én ugyanaz országos gyűlés tartatott Halason Ország Vilmos főherceg előklota alatt.

Ezen felhívástott Győrffy István indítványu, melyben felhívja a városi közönség figyelmét a tervezett „alföldi vasútra” az 1848. dec. 10-án tartott központi bizottság előklota s általában minden az egyben tett s lapokban közzétett intézkedésre. Egyszerűsített indítványozza, hogy a gyűlés határozatilag mondja

ki, hogy legfőbb elhatározás Halas városunk az alföldi vasút-, vagy legalább szárnyvonalába felvételét. E határozatáról a pesti központi állandó bizottságnak a legfőbb értesítés általánosan úgy intézkedjék, hogy a központi bizottságnak a vidék termelési forgalmáról biztos adatokat nyerhessen.

Ez indítvány örömmel és általános tetszéssel fogadtatott s a jelen volt igen nagy számú közbirakosság egyhangúlag kijelentette, hogy városunknak az alföldi vasút vonalába felvételét a város és a közbirakosság általánosan elhatározta s ennek az alföldi vasút létesítésére iránt Peston alakított állandó bizottsághoz, az ügy iránti felelősséget toltatva azavakban kijelentése elhatározatott, egyszerűsített a kifizető ez előmozdításra vágott a vasút tárgyában Peston tartott első tanácskozás határozata értelmében a közbirakosság részéről helybeli vasúti bizottságnak tagjaint kinevezettek: Győrffy István, Gy. s. mint előklota, továbbá Gál Lajos, Póter Imre, Tóth János, Zsóni István, Hofmeister Illós, Kolozsváry István, Tóth Lajos és Király Gy. Mihály urak. A nevezettek oda utasítottak, hogy a központi bizottságtól nyerendő meglátást a legszigorúbb pontossággal teljesítsék s általában hazafini kötelességüknek ismerjék az ügy megőrlésére, előklota s szükségessé minden eszközzel közre munkálni.

Miről a pesti központi bizottság előklota gr. Károlyi György a határozatában, külön álló megkeresvényben, — Győrffy István pedig jogyzékonyvi kivonatban értesítették.

Különösen tartjuk a helyen a gr. Károlyi Györgyhez, mint az alföldi vasút létesítésére alakított bizottság előklota, intézett felhívástól egészen terjedelmében közölni. Ez irat a következőleg hangzik:

Nagyméltóságú gróf Kegyalmas úr! Városunk határát rendezésről tagozatát most már elnyújtott bonyodalmas s a katonai udó-erővel okozak, hogy a múlt évben keletkezett „alföldi vasút” építész tárgyában tartott értekezletre küldöttünk meg nem jelenhettek. De hogy előklota, belátva nemzeti jóllétünk felvirágzására szolgáló emez üdvös indítványt, sőtünk, nagyméltóságodat mint az állandó bizottság előklota értesíteni, hogy városunk összes birtokos lakossága lelkesedve elhatározza az alföldi vasút hálózatába felvételét s emez elhatározatát határozatilag is kinyilatkoztatá, mint a % alatti jogyzékonyvi kivonat tanúsítja. Nem ezünk nagyméltóságodat a központi bizottsággal terhelni, csak arra kérések, hogy városunk emez elhatározatát a központi bizottság előtt határozottan pártfogolni, kedvező útkoron vezetni kegyelmezzék. Meg vagyunk győződve, hogy nagyméltóságodat s a központi bizottságnak csak szellemi és anyagi jóllétet teremtő maggas figyelmé, ha roánk kiterjed, — városunk az alföldi vasút hálózatába felvételét.

Tuljnk mi, hogy nagy szavakkal vasutat építeni nem lehet, épen azért a központi bizottságnak felhívására a vidék termeléséről, forgalmáról, adatokat szerezni s az előklota kizelvények megőrlésére nyujtva, a vasút létesítéséhez anyagi erővel felkészülünk azorint is járulni hazafini kötelességünknek esmerjük, egyszerűsített felkérjük nagyméltóságodat s a központi bizottságnak, hogy vidéki bizottságunkat s szükségessé adatok megőrlésére irat rögzítésre utasítsanak ellátni kegyelmezzék.

Kelt Kis-kun Halason, 1863. év jan. 10. 11-én tartott gazdasági gyűlésünkkel.

H. I. R. E. K.

Az előklota kizelvény felkérjük, hogy azon esetben, ha a lap valamelyik számát megtalálván meg nem kapják, legfőbbük szívesen azt a kizelvénynek toltott bejelenteni, hogy a hiány felől rögzítve intézkedjünk.

— **Szász Károly** kiselit eredeti költeményeinek válogatott gyűjteménye (1846—1882.) két kötetben 52 ivon s a költő arcképével legközelebb jelenik meg a Franklin-társulat kiadásában. A szerző szívossága folytán azon helyzetben vagyunk, hogy a megjelent kötetből mai lapunk tárczájában közölhetjük az ott olvasható gyönyörű költeményeket.

— **Minta szőlőtelep** Halaszon. Az agyagvezetett phylloxera rovar ügyében, mely a nem homokföldben lévő szőlőket világszerte végveszélytel fenyegeti s hazánkban is eddig már nagy károkat tett, újabban a földmívelési miniszter körrendeletet bocsátott a törvényhatóságokhoz, melyekben egyesek közt bejelentetni rendeli mindazon területeket, melyeken a szőlőket a rovar érintetlenül hagyja. E rendeletre, mely a megye után Halasra is megküldetett. Vári Szabó István polgármester hosszabb felterjesztéssel válaszolt. Kiemeli ebben mindenek előtt, hogy a város környékén lévő szőlőkben phylloxera nem létezik. Azután így folytatja: Az országos phylloxera bizottság által feltett kérdések 3-ik pontjára előterjesztém, hogy Halas határában létező szőlők legnagyobb részben homokos s főleg futó homokban vannak elhelyezve, ezen szőlők területe 1600 ecsettel holdat meghalad. Ezzel egyidejűleg felhívom magyarázó közbenjöttével az országos phylloxera bizottság figyelmét azon fontos körülményre, hogy a város határterületén magyarázó futó homok területek léteznek, egyen hirtokokok sőt a város mint morális tekintet hirtokokban is. Ezen futó homok területek phylloxera mentes szőlők állítására s általában mindenféle szőlő állítására feltele alkalmasnak lennének, mert a talaj legközelebb 75 % kvarc homokot tartalmaz, s mintán megalapított tény, hogy ily nem homok talajban a phylloxera nem tenyészik — mintán a nagyméltósági s földmívelési miniszter úr a szőlőmvelés és borászat előmozdításáról szóló mintá szőlőtelepeket ohajt rendezni, — kérem Nagyságodat, hogy Halaszon egy mintá szőlőtelep felállítását javasaltam hozni méltosítsanak, a kellő terület akár egyesektől akár a várostól is jutányos áron lenne kiadhatatlan s a város közönsége, ha a részletes feltételeket tudni fogja, a nagyméltósága által ezölbavott nemesszámának megvalósítása tekintetéből, nemzet gazdasági érdekeitől is okvetlenül támogatni leand.

— **Telér szállítványok** viteldija a vasúton. A forgalom a vasúton megindulván, a közönség érdeklődésben szűkösségek tartjuk közölni néhány árnyékú viteldiját. Halasról Budapestig gabonáért fizetni kell egy egész kocsi (waggon) rakomány után (100 métermázsán) 45 forint, fél kocsi rakomány után métermázsánként 52 krt, csakélyebb küldemény után métermázsánként 66 krt. Borsón szállítván nyert Halasról Kőlkányára: egész kocsi rakomány 40 frt 41 krt, fél kocsi rakomány 26 frt 81 krt. 8 darab szarvasmarha szállítása körül 20 frt 68 krt. — Gyümölcs szállítvány után Halasról Budapestig fizetni kell métermázsánként 66 krt; ha romfi után fizetni kell métermázsánként 88 krt, ha romfi után métermázsánként 66 krt; ha szállítvány fél kocsi mögött, akkor métermázsánként 68 krt. — Halasról Szabadkára gabonáért egész kocsi rakomány métermázsánként 18 krt, fél kocsi rakomány métermázsánként 20 krt, kisebb mennyiségben szállítva métermázsánként 24 krt. Borsón Halasról Szabadkára egy egész kocsi körül 75 frt 77 krt, fél kocsi 41 frt 65 krt; 8 darab szarvasmarha szállítása 11 frt 88 krt.

— A nélkülözhető előadás melyről lauk mult számban szólunk szombaton tar-

tatik meg a vendéglő negytermében. Jegyek hétfőtől fogva naponta 9—12-ig kaphatók Dr. Dobó Menyhért tanárnál a lyc. épületben. Helyárak: Körzék 80 kr., Zártzék 60 kr., Allóhely 40 kr., Tanulóegység 25 kr., Karzat 20 kr. Földfizetőknek köszönettel fogadtatnak s nyugtáztatnak. A jótékony ezöl tekintetéből az előadást melegen ajánljuk a városi közönség figyelmébe.

— **Piaczberlet.** A vásári és piaci helyponz szédős jogát szerdán adták hórbe nyilvános árverés mölött. A bérletet Schön Lipót vette ki 1155 frtért. Az eddigi bérlet Kocsi Mihály 829 frtért fizetett s így a várostra az új bérlet 326 frttal nyoroségsébb a réginél.

— A közbiztonság érdekében a polgármester átiratot intézett a rendőrkapitányhoz, melyben a következőket mondja: A vasút megnyitásával szaporodott a rondörög teendője, különösen a vagyon és személy biztonság egyik fokozatoságunk, felhívom annál fogva kapitány urat, hogy a vasuti indóházhoz, illetve a városba vezető vonalhoz kellő felügyeletet alkalmazzon, oly formán hogy d. o. 11 órakor, d. u. 2 óra, éjjel 12 óra, reggel 2 órakor a vonat örökösös és monóso alkalomával kellő rondörögzőg jelen legyen az állomás sűrűk rondokozásához segéd közöt nyújtsan, különösen éjjel az ut menténi biztonságára is ügyöljön, s a postára is kiterjedő figyelmét a postát, illetőleg is tegye magát a postamesterrel érintkezésbe. Az éjjeli és hajnali felügyelő közeg szolgálata alkalomával fogycorral, ne hirtál örökjék, általában kapitány úr behtása szerént intézködjék, s tapasztalatai eredményét, ha kövöb nagyobb szerű intézködéss igényeltetik tegyen a tanácshoz előterjesztést. A szolgálal tövök pontosságára és feloltsóságra novezettöknek szigorúan meglügyandó.

K Ö Z G A Z D A S Á G.

Tanácsok a csikónevelés körül.

Mintán a csikók növényo, kifejlődés a szülötéstől kezdve első évük betöltéséig a leggyorsabb s a magasabbba növéssel, a széleség és mélységben való terjedés, s a csontok kifejlődés is karöltve jár s olyalasztatlan, annál fogva természetesen ezen időpont az, midőn megfellelő mennyiségű takarmányzás által a csikóknak, leginkább közöls van adva a gazdának azok kifejlődésére befolyást gyakorolni.

Hö ez jó takarmányzás mind a növényo, mind a kifejlődést egyiránt elősegíti, azok és silány takarmányzás pedig mindkettőt egyiránt hátráltatja. Mivel a csikók növényo későbbi évek alatt öszszövényo mértékben ki, mint az első évben, természetesen, hogy azok kifejlődésének, azok és silány takarmányzás vagy botagosság folytán visszamaradást az első évben, még a legújabb takarmányzás által se lehet többé a kövöbhi évek alatt teljesen helyrehozni.

A csikó nevelését tehát az idő alatt, az első évben kell a lehető legnagyobb gondtal, figyelemmel intézni, ha azzal ezöl akarunk érnei, vagyis az az idő, midőn gazdag és jó takarmányzás által azok növényo túlnak telhetőleg elő kell mozdítani, nehogy azok növényo és kifejlődés bármily rövid időre lemaradjon.

Ezt főleg ez által lehet legbiztosabban előzni, ha a csikókat oly korán, a mint csak lehet, réz szoktatjuk arra, hogy az anyatej mölött, máz táplálva takarmányt is fogyasztanak. A mi kiváló fontossággal bír, azután főleg oly anyakanczák csikalnál, melyeknek anyjuk kevés tejjel bír, mert az esetben az anyatej möllet való gazdag takarmányzás az egyelőbbi idő arra, hogy az ily csikók mind o mölött kifejlődjenek.

Legkönnyebben réz lehet a csikókat szoktatni arra, hogy máz anyatej möllet réz kapjanak máz takarmányra, ha anyjukat oly alacsony járóssággal etetjük, hogy azt a csikó is földérje,

a mikor is eleinte csupán jálókból fognak azok egy-két szál szénát szájukba venni, de ez által csak mihamar hozzá szoknak az evéshez, a mit ha észreveszünk, a csikó részére azonnal szűzött zabot kell egy külön váliban az itállo egy oly részében késztetben tartani, hol azt az anyakancza ol nem érheti, és így csikója elő meg nem oheti, s ha azután a csikók a szűzött zabot megsokták, akkor lassankint, napról-napra több és több egész zabot keverve hozzá, át lehet menni a zabnak egész szomban való etetésére is.

Kevés tejt kanczánál azonban ezen szabadagolás nem ológ arra, hogy azzal a hiányzó anyatejet pótoljuk, hanem igyekozni kell annak pótlására más uton is gondoskodni. Sokan megkísérlették már a hiányzó anyatejet tehéntejel helyettesíteni, de csak ritkán sikerül a csikókat a tehéntejre szoktatni. Még legjobban sikerül ez, ha azt solónyi langyos vízzel ologyítva a kevés cukorral megédesítve adjuk előjük. Egy a csikónevelés körül tapasztalt gazda, a tohen tejt $\frac{1}{6}$ réz vízzel keverve és 1 literre 1 kúvoskanál cukrot adva s 25—28 R. sókra-földmólyggyo, mint igen jó pótlókat ajánlja a csikónevelésnél. Angliában pedig 1 liter lenmag, 1 liter bab, vagy borsolisztot 10 liter vízre szoktak használni. A mit is földérve 24 óráig botakarva állni hagyják, mikor ahhoz még 10 liter cukros vizet tesznek és ismét fél óráig sózva 25—28 R. sók mölegen adják a csikóknak. Eleintán azonban még 75 százalék tehéntejel is kell ahhoz keverni, a mit azután lassan alább szállítva, a 10-ik héthben már csak tehtán adják. E folyadékot kezdetben csak szőrsüvegöl lehet a csikóknak adni, kövöb azonban bármily edényből megiszassák. De a csikók ily nevelés mölött finom szénát és zabot is kell előjük tenni valamint kröjót és sót is.

Egy másik gazda még árnyékú-földöt használt igen jó sikerrel, kevés tehéntejel keverve, főleg mölegen. Ezen árnyékú-ivásra, a mint a nevezett gazda tapasztalta, nem csak igen gyorsan réz szoknak a csikók, hanem azt igen meg is szeretik s az oly táplálkozás, hogy egy réz tejt kancza csikója ezen ivás möllet ópen oly szép fejlődésnek indult, mint a legjobban tejező kanczák csikal.

Ezen árnyékú ivást azonban a jól tejező kanczák csikalnál is igen előnyben lehet alkalmazni. Ugyanis, réz szoktatva a csikó, a munka idején könnyebben tejező az anyatejt, továbbá arra réz szoktatva, hamarabb ol lehet a csikókat választani, mint azt különben kár nélkül tenni lehetne. A mi minélköt esetben előny, kivált oly kishirtokoknál a főleg a tavaszi munka kezdetben, kinok két anyakanczából áll ószasz igényfogotts.

Kiváló figyelmet s gondot kell azonban a csikók olválasztására fordítani. Ugyanis a csikók az olválasztásnál bevált anyatej hiány és anyjuktól való olválasztás folytán kissé rondosan lesoványodnak, még ha a legnagyobb kiméltetel vitelik is az olválasztás végén és gyakran hotokra, hónapokra van szükség. míg a csikók ismét az előbbi táplálkozás állapotba jutnak, a minok természetesen a csikók növényo és kifejlődésének visszamaradást a kövöb közménye. E bajon lehetőleg megítani igen nagy fontossággal bír tehát a gazdákra nézve s a segély csupán abban lehet fél ha a csikókat még az anyatej möllet réz táplálva takarmányra is réz szoktatjuk. Epen ezen szempontból bír a csikók által oly könnyen megsokott árnyékú ivás is oly nagy haszonnal, mivel arra réz szoktatva s az olválasztás ideje alatt jóval felsaporítva, alig órák meg a csikók az olválasztást. Természetesen ezért a zabotára való réz szoktatásnak nem szabad olmaradni.

Ugyolni kell a möllet a csikóknál folyvat arra is, hogy azok eleintán nem legyen, a minok jóval lehet venni, ha azok árnyékú könnyen vésőnek. Míg ha az kemény, későbbleg stayer és apró gümölyben állított ki, szorításra mintat, a minok természetesen való bekedésnémet léteje korán ol kell hártani.

Est legkönyöbber az által örjék el, ha buza-
korpát forrázunk le s mintán langyosra lefűlt,
váz helyett e korpaforrázatot itatjuk a csik-
kókkal. Hol nagyobb mennyiségben áll rendelkezésre, a búrgrópa is jó szolgálatot tesz en-
ily esetben.

Ha aztán a foglaltatás ideje elérkezik,
vagy a zöld takarmányozás kezdetét veszi,
vagy legelőre kell az állatot hoztatni, s mi,
ha jó a legelő, minden esetben észszerűbb az
istállóban való zöld takarmányotótósnál, de csak
ezen esetben, mert ha a legelő rossz, akkor zöld
takarmányot-váló tartás mellett nem szabad
a csikók zabadatagját beszűntetni, míg csak
azok a második évbe nem lépnek.

A második és harmadik évben aztán a
csikók már kevesebbet is kiölgöthetők. —
Ugyanis ha ekkor jó legelőjük van, vagy elo-
gonduló zöld takarmányt kapnak, nyáron át s
többnyire jó szénát és ezenkívül szeszakával ke-
verve egy kevés ropát is, akkor mindaddig, a
míg a gazda azok befogására nem gondol,
igen szépen gyarapodnak az ily takarmányzás
mellett. Milyet azonban hámpot tesz reijük
a gazda, akkor el kell kezdeni a zabadatagfást
is újra.

Sok gazda azért van ellene a csikók első
évbeni dus takarmányozásának, mert úgy-
mond, ez által a csikók mindenfélre esontl-
joknak, ezért túlközpödeléseknek vannak kitéve,
s ezenkívül igen fél is híznak. S ebben van
is némi igaz, de csak némi, mert hogy a csik-
kóknál, ha azok elválasztatunk után is folyvást
istállójukban tartatunk, vagyis mozgásukról gond-
oskodva nem lesz, a gazdag takarmányozás
túllengést idéz elő az természetes, de ha
megfelelő futótér áll rendelkezésükre, akkor a
gazdag takarmányozás mellett a bajok sem-
sem fordulnak elő, hanem azok a legzesebb fej-
lődésnek indulnak, mert nem a gazdag ta-
karmány időzi ama hajokat elő, hanem az
osztatlan tartás.

Jól kell tehát a csikót az első év be-
fejlesztéig folyvást tartani, ha azt akarjuk, hogy
abból kívánságunknak megfelelő állat fej-
lődjék, de a jó tartás mellett gondoskodni kell
arról is, hogy azoknak megfelelő terjedelmi
futótérekben való mozgás által esontják meg-
erősítőre s izmaik erősödésre is alkalmasat
nyújtsunk. Hiszen izomtömegük által vannak
hivatva szolgálatot teljesíteni a takarmá-
nyukat kiérdemelő, ha egyszer lábba vagy
nyerög alá kerülnek, nem legnagyobb eszt-
lenység-e tehát éppen arra nem nyújtani nekik
csikó körkötlen alkalmasat, a mi által utóbb
szolgálatot teljesíteni köpözi egyetbéli felada-
tukat.

Teljesen az első évben minél gazdagabb
tartás, s aztán folyvást minél tágasabb futó-
térben való szabad mozgás legyen a jelző a
csikónevelésnél, s akkor bizonyára annál ke-
vesebb elcsúsztatásról és nyomorok csikót s
lovat fogunk látni. S a ki ezt megadni nem
képes, az ne foglalkozzék csikóneveléssel.

TERMÉNYEK ÁRA.

Termények ára Halason december 9. Béza
6-50-7 — frt/kg, rozs 4 frt 30 kr., árpa 3 frt 50 kr.,
zab 2 frt 60 kr., köles — frt — kr. hint 100 literen-
ként. Kukorica székje 1 frt morzsolt 100 liter 3.10

Heti jelentés a budapesti gabonaborsudőről.

Budapest december hó 9-án.			
Béza	új búsági	78-81	k/g 9-10 9-10
	új hazavilégi	78-81	k/g 9-35 9-35
	új pestvidéki	78-81	k/g 9-35 9-35
	új fehérmegyei	78-81	k/g 9-35 9-35
	új kőszaki	78-81	k/g 9-25 9-70
	új északmagyarországi	78-81	k/g 8-80 9-30
Rozs	új	70-72	k/g 7- 7-30
Árpa	új takarmány	60-62	k/g 6-40 6-68
	új égetni való	62-64	k/g 7-20 7-30
	új sörfőzdel	64-66	k/g 8-40 9-50
Zab	új	37-40	k/g 6-10 6-50
Tengeri ó	búsági	75	k/g 6-15 6-25
	ó márai	73	k/g 6-05 6-15
Köles	új	—	k/g 6-15 6-50
Ropozo	új káposzta	—	k/g — — —
	új búsági	—	k/g — — —

Határidő hírlot.

Irányzat	Határidő	rév	ár
Béza	Janysa	tavasza	9-42 9-45
	—	észre	— — —
	—	jul. aug.-ra	1882. — — —
Tengeri	szilárd	tavasza	6-16 6-18
Zab	—	—	6-44 6-47
Ropozo káp.	—	ang. szept-ro	13-1/2 13-1/2
—	bús.	—	— — —

Kőhányás éltetővászár dec. 7. Magyaror-
szági vén. uelöz sortés kilogrammja — — — kr. Antal
nehéz 60-60% kr., könnyű 59-60 kr. Születi uelöz
— kr., könnyű 54-55 kr. Oláhországi 56-60 kr.,
szerbiai 59-60 — kr. Klóntul: páronként 45 kiló-
gramm s azonfölül 4%-os levonás.

Vasúti menetrend.

Halasról indul

Budapestre:		
Részonyvat	—	délelőtt 11 óra 50 perc.
Vegyesvat	—	éjjel 12 óra 20 perc.
Szabadkára:		
Részonyvat	—	délután 3 óra 57 perc.
Vegyesvat	—	éjjel 3 óra 15 perc.

Halasra érkezik

Budapestre:		
Részonyvat	—	délelőtt 3 óra 50 perc.
Vegyesvat	—	éjjel 3 óra — —
Szabadkáról:		
Részonyvat	—	délelőtt 11 óra 45 perc.
Vegyesvat	—	éjjel 12 óra — —

Korda Imre,

felölön szerkesztő és kiadó-tulajdonos.

Hirdetések.

Bécsből megérkezve s e télen át
itt szándékozván maradni, úgy

S Z E M

valamint

másnemű betegségek

gyógyítására újanlkozom.

Rendelek naponta délelőtt

9-től 11 óráig

Hofmeister Illés ur házában.

Dr. Hofmeister Benő

orvos-sebész és szülész.

Só- és liszt-raktár.

Van szerencsém a nagyérdemű
közönséget értesíteni, hogy

só- és liszt-raktáramat

legújabbban tetemesen megnagyobbi-
tottam. A nevezett cikkek kaphatók ná-
lum nagyban és kicsinyben. A só ára
kicsinyben **11 frt 20 kr.** méter-
mézünként. Nagyobb vételknél az
árak azonosak a kir. soraktárakbeli
árakkal.

Lisztraktáramban a legfinomabb
hengermalmi lisztok, úgy szűrtén miu-
don lisztnek kitévő minőségben a
legjutányosabb áron kaphatók. Cik-
kelmet a t. közönség figyelmébe aján-
lom.

Sohán Lipót

ujját házában.

Jelentés.

Az általam már hirdett szűpirán és
nómet nyelkből estű tanfolyam megnyitattik
a folyó hó 18-án s tart 3 hóig, melyről a leg-
közönséges tudományt ígérlek. — Felvételt
nek kélek önökön s gondalkodók felölt
fiat és leányi. Az egész tanfolyam tandíja
10 frt. vagyontalanabbak csak a felét fizetik.
A hóiratú kártonok naponta az ír. iskolában
alolirtnál, s hol az előadás is tartatni fog.

Weisz Jakab.

Árverési hirdetés.

A kan halasi kir. járásbíróság mint telekkönyvi hatóság részéről közhírré totatik, hogy **Orbán Mária** férj.
Rutka Jánosné halasi lakos végrehajtatóknak, **Németh Buhin János** mint **Vida Mária** jogutóla végrehajtást szen-
velő ellen, 53 frt tőke s jár. orajsig indított végrehajtási ügyében a k. k. halasi 4938. számú telekkönyvben A 4-
14138. 14190. hr. sz. a foglalt 162 frtra becsült fokvőségoknak **Vida Mária** novén álló 1/2-od részére a bírói végrehaj-
tási árverés elrendeltetik — s erre határidőül az 1882. évi december hó 30. napjának d. o. 9 órája ezen kir. járásbíró-
ságnak helyiségében kitézetik, a következő feltételek alatt:

1. Kiküldési ár a font kitett becsű, melyen alól is a birtok el fog adatni, **Vida János** notán még fenálló ha-
szonélvezeti jogu törhével.
2. Árverezni akáro tartozik az ingatlan becsűrának 10%-át birtokpénzül készpénzben vagy óvadékképes pa-
pirokban kiküldött kezébe letenni, a kifizetetlen vételárértől 6% kamat fizetendő.

Az árverés egyéb feltételei ezen telekkönyvi hatóságnál, úgy Halas város t. előjáróságánál megtekinthetők.

Kelt Halason, 1882. évi október hó 19. napján.

Török Elek kir. albiró.